

A PÁRTOK NEM AKARNAK ÚJ VÁLASZTÁSI RENDSZERT

A POLITICAL CAPITAL ELEMZÉSE A MEDIÁN ÉS A HVG VÁLASZTÁSI RENDSZERREL KAPCSOLATOS JAVASLATÁRÓL

2009. március 12.

Nincs akarat a pártok részéről a választási rendszer átalakítására. Erre enged következtetni, hogy egyik politikai erő sem reagált a Medián és a HVG – politikai érdekeket nem sértő – reformjavaslatára. A koncepció – bár néhány kérdést megválaszolatlanul hagy – a választási rendszer tényleges problémáira keresi a választ, a legnagyobb erénye pedig az, hogy nem száll be az Országgyűlés létszámáról folytatott demagóg vitába. A Political Capital Institute egyetért a javaslat készítőivel abban, hogy a politikusok évek óta tartó „kisebbparlamentezése” a választójogi reform elindításának egyik legnagyobb gátja.

A VÁLASZTÁSI RENDSZER ÁTALAKÍTÁSÁNAK POLITIKAI KÖRNYEZETE

- Az utóbbi hónapokban a nyilvánosságban felerősödött a választási rendszer reformjának igénye, amelynek legfontosabb okai
 1. a választókerületek között kialakult, az egyenlő választójog elvét sértő súlyos aránytalanságok,
 2. a jelöltállítás körüli látványos visszaélések és botrányok, illetve
 3. a kisebb létszámú parlamentre vonatkozó demagóg ígéretlicit.
- Az első két probléma – kellő politikai akarat megléte esetén – a jelenlegi választási rendszer működési mechanizmusai mellett is megoldható lenne, a minden párt által szorgalmazott kisebb létszámú parlament azonban a szisztéma átalakítását igényli. A képviselői létszám csökkentése népszerű politikai üzenet, de jelentős megtakarítást nem jelentene a költségvetés számára.
- A Medián és a HVG választásirendszer-reformjavaslata:
 1. az első olyan reformjavaslat, amely nem pártműhelyben született, ettől nem függetlenül sikerült olyan koncepciót alkotni, amely egyik politikai erő számára sem eleve elfogadhatatlan.
 2. az első olyan reformjavaslat, amely nem szállt be az értelmetlen és demagóg létszámharcba, hanem a választási rendszer tényleges problémáira keresi a választ.
- Jól látszik, hogy nincs politikai akarat a pártok részéről a rendszer megreformálására, az általuk – előkészítő háttértárgyalások nélkül – kezdeményezett változtatások kizárólag a nyilvánosságnak szólnak. Ezt igazolja az a tény is, hogy a Medián és a HVG – tárgyalási alapnak minden megegyezésre törekvő párt számára elfogadható – javaslata politikai visszhang nélkül maradt.

	Jelenlegi választási rendszer	A Medián és a HVG javaslata
Mandátumok egyéni választókerületekben	176	171
Mandátumok területi listáról	max. 152	0
Mandátumok országos listáról	min. 58	148
Összes mandátum	386	319
Bejutási küszöb		5%
Választási fordulók száma		2

A MEDIÁN ÉS A HVG JAVASLATAINAK ELŐNYEI ÉS HÁTRÁNYAI

A parlamenti létszám szándékosan nem szerepel sem az előnyök, sem a hátrányok között. A Political Capital álláspontja szerint a képviselők száma irreleváns kérdés; a jelenlegi választási rendszer működési mechanizmusaival kapcsolatban két alapvető probléma áll fenn, amelyek kiküszöbölése alapvető fontosságú:

- (1) a választás folyamata, a szavazatok hasznosulása átláthatatlan a választók számára;
- (2) a választási eredmény nehezen kalkulálható a politikai erők számára (a listás szavazatokhoz képest rendkívül aránytalan eredményt ugyanúgy produkálhat [pl.: 1990., 1994.], mint majdnem teljesen arányosat [pl.: 2006.]).

Előnyök

- A pártok számára tárgyalási alapnak elfogadható lehetne, mivel a jelenlegi rendszerhez képest egyik politikai erő sem kerülne hátrányos helyzetbe.
- Megtartaná a jelenlegi rendszer legfőbb erényét, a kormányképes többség megteremtésének képességét.
- A listás ág a jelenlegi rendszerhez képest jóval nagyobb mértékben követné az arányosság elvét, kiküszöbölné a területi listák diszfunkcionalitását.
- A választó szempontjából szinte semmi nem változna, hiszen a szavazás folyamata érintetlen maradna: a választópolgár továbbra is szavazhat egyéni jelöltre és pártlistára, második fordulóra is változatlan feltételek mellett kerülhetne sor.

Hátrányok, hiányosságok

- Az alkotmányossági aggályokat is felvető választókerületi aránytalanságokat csak átmenetileg szüntetné meg, hosszú távú garanciát nem jelent a problémára.
- A szavazatok hasznosulása a jelenleginél csak kis mértékben lenne átláthatóbb a választók számára: mivel a töredékszavazatokat összeadnák a pártlistákra leadott voksokkal, a listás szavazatarányoktól akár jelentősen is eltérően alakulhat a 148 listás mandátum sorsa.
- Ugyanebből az okból kifolyólag a választási eredmény csak részben lenne kiszámíthatóbb.
- A javaslat nem szól a jelöltállítás reformjáról. Az ötszázalékos küszöb fenntartása és a jelöltállítás (feltételezett) változatlansága magasan tartja a politikai arénába való betörés költségeit.

További információ:

László Róbert
választási szakértő
laszlo@politicalcapital.hu
06 (20) 771-8717